

GILLEBLADET

Medlemskrift
för Handelsgillet
i Helsingfors rf

Nr 2 • 2020

Ett steg framåt
Gillebygget avancerar,
men coronan bromsar
Sidorna 4-5

Grannar får ny glans
Nu renoveras flera fastigheter
vid Kaserngatan
Sidorna 6-7

Stora hjälper små
svensk-finsk företagsgrupp
utvecklar artificiell intelligens
Sidorna 8-10

3

Ledaren

Höj relevansfaktorn!

4

Gillet bygger vidare

Restaureringen av Gillegården avancerar, men nya och besvärliga överraskningar dyker ständigt upp.

6

Kaserngatan blir central gata

Centrum flyttar närmare Gillet då grannarna renoverar.

8

Intelligent samarbete

Finska och svenska företag söker gemensamma lösningar för artificiell intelligens.

11

Börskolumnen

Nu placerar vi med ansvar.

Foto: Hannes Victorzon

Foto: Tuomas Uusheimo

12

Nästa generation av nätverk

Snabbare uppkopplingar och nya telefoner kommer med 5G.

15

Litteraturrutan

Annika Hällsten berättar om sina möten med Tove Jansson.

16

Hedersmedem Amos är tillbaka

Konstmuseet Amos Rex triumferar och Konstsamfundet fyller 80 år.

18

Ansiktslyfta godingar

Flera anrika Helsingforskrogar har förnyats.

20

Vinspalten

Bubbel, rosé och rött för ljusare stunder.

22 Gilleaktuellt

GILLEBLADET

Kommunikationsutskottet 2020:

Ordförande:
Peter Nordling
Medlemmar:
Matts Dumell
Thomas Hallbäck
Patrik Lindfors

Ansvarig utgivare:

Christian Borenus

Chefredaktör:

Peter Nordling,
tfn 050 5595 778

Utgivare:

Handelsgillet i Helsingfors r.f.
Kaserngatan 23 A 12
00130 Helsingfors
tfn 09 669 798
info@handelsgillet.fi

Ombrytning:

Oy Nordinfo Ab, Maj-Len Roos

Annonser:

Tilininurkka Ky, Bo Gerkman
tfn 0400 449 724
bo.gerkman@tilininurkka.fi

Niclas Nyberg
tfn 040 830 1829
niclas.nyberg85@gmail.com

Tryckeri:

Oy Painotalo tt-urex Ab, Borgå

Medlem i Tidskrifternas Förbund.

Utgivningschema 2020:

Nr 1	27.2	deadline 30.1
Nr 2	17.4	deadline 19.3
Nr 3	11.6	deadline 14.5
Nr 4	1.10	deadline 3.9
Nr 5	17.12	deadline 19.11

Pärmfoto: Hannes Victorzon

Christian Borenius

Trivsel och relevans bäddar för framtiden

Gillet hus vid Kaserngatan, byggt år 1908, genomgår för närvarande en stor sanering. Tredje våningen blir hotell, huvuddelen av Gilleverksamheten flyttar in i andra våningen och gården får ett tak för utvidgad restaurangverksamhet.

Handelsgillet har verkat i huset sedan år 1924. Vår förenings historia omfattar många olika skeden. Vi kan konstatera att en nya era inleds när vi i höst tar i bruk våra restaurerade utrymmen.

Tack vare fastighetsprojektet tryggar vi vår ekonomi på lång sikt. Investeringen är lönsam. Med långa hyresavtal och ytterligare en stor hyresgäst, Hotel F 6, säkrar vi stabila kassaströmmar för decennier framåt. Vi blir mindre beroende av utomstående understöd. Risken med att vi skuldsätter oss uppvägs av det faktum att vi snart verkar i sanerade utrymmen som fortsättningsvis är attraktiva bland annat för hyresgäster som driver restaurangverksamhet. Vi kan alltså se framåt med tillförsikt.

Vår mångsidiga verksamhet har fungerat utomordentligt väl också under året i exil. Vissa erfarenheter från exilåret, såsom företagsbesök och besök hos andra intressanta organisationer, kan vi säkert hålla kvar i verksamheten också efter det att vi flyttat tillbaka till Kaserngatan.

Klubbverksamheten har även den fortsatt lika aktivt som tidigare. Klubbarna har på ett imponerande sätt anpassat sig till situationen och föredömligt upprätthållit sina aktiviteter.

Helsingfors håller snabbt på att utvecklas till en riktig storstad med dynamisk internationell prägel vad gäller kultur,

företagsamhet och underhållning. Nya restauranger grundas, hotellen är fullsatta.

I skrivande stund är dock hela samhällssituationen på grund av coronaviruset kritisk och Gillet påverkas också i högsta grad. Förhoppningsvis får covid-19 varken mycket långvariga eller mycket negativa effekter.

Kvarteren kring Kaserntorget är också stadda i snabb omvandling. Det verkar som om Gillekvarteren håller på att bilda ett nytt delcentrum i staden; pulserande kvarter med krogar, hotell och butiker. Dessa stärker och stöder troligen varandra i en uppåtgående spiral.

Gillet situation är därmed ypperlig. Gillet kan ytterligare utvecklas som ett aktivitets- och umgängescentrum främst för sina medlemmar men också för det åttioital finlandssvenska sammanslutningar som redan tidigare fått utnyttja våra lokaliteter.

Låt oss ytterligare höja trivselfaktorn på Gillet! Nya klubblokaliteter står snart till vårt förfogande.

De blir fina och större än de tidigare.

Samtidigt ska vi på sikt sträva efter att ytterligare höja relevansfaktorn. Med det avser jag dels substansen i verksamheten, dels Gillets position som aktör i det finländska och finlandssvenska samhället. En hög relevansfaktor bäddar för attraktionskraft gentemot omgivningen och drar till sig såväl nya medlemmar som samarbetsparter. Både en hög trivselfaktor och en hög relevansfaktor ska upprätthållas, kombinationen ger livskraft! Och det bästa av allt: De står inte i motsatsförhållande utan de stärker varandra.

Armerat och klart
för gjutning.

Bygger vidare i skuggan av corona

Handelsgillet byggprojekt tog ett rejält kliv framåt i mars. Bakslag förekom också, samtidigt som coronaviruset drog ett osäkerhetens täcke över hela planen. Men i skrivande stund verkar det fortfarande som om Gillet kan flytta in i nyrenoverade lokaliteter då höstterminen inleds.

Onsdagen den 25 mars blev en milstolpe i Gillegårdens historia. Då göts det blivande restauranggolvet på innergården. I strålande solsken och cirka fem graders värme täcktes rör, värmeslingor och ett tjockt lager isolerande styrox. Inte mindre än 60 kubikmeter betong breddes ut av 12 byggnadsarbetare, i praktiken under hela arbetsdagen.

Nu når gårdsytan nästan upp till översta trappsteget vid Gillets entré. Detta för att göra det lätt även för folk med nedsatt rörelseförmåga att röra sig i lokaliteterna.

Därefter tog arbetet på gården en paus på en vecka då betongen fick torka. Sedan var det dags att slipa bort den skyddsfilm som hindrar betongen att torka för snabbt och spricka. Planeringen av arbetet med taket, som ska täcka innergården, började andra veckan i april. Taket, som delvis byggs av glas, kommer att ligga strax under fönstren i andra våningen.

I början av april hade också arbetet inomhus avancerat i stort sett planenligt sedan Gillebladet senast rapporterade om byggprojektet. Det betyder bland annat att golvet i biljardsalen snart gjuts och väggarna färdigställs. Inredningen är redan planerad.

I festsalen i andra våningen är det dryga arbetet med ljudisoleringen i taket så gott som klart. Ljudisoleringen görs för att det ska vara så tyst som möjligt i de blivande hotellrummen ovanför.

Klubbrummet, som i fortsättningen finns i andra våningen, torde, såsom beräknat, bli klart till sommaren. Därmed kan de tas i bruk genast då höstsäsongen inleds. Förutsatt att covid-19 inte fortfarande grasserar.

Enligt **Kaj-Erik Lindberg**, som tillsammans med **Bo Söderholm** håller i byggtrådarna för Gillets del, kan alla lokaliteter där Gillet verkar tas i bruk vid säsongstarten. Vid behov sköts serveringen av en cateringfirma.

Hotel F6 lokaliteter var i början av april så gott som klara. Lite golvbeläggning och

Fem bilar levererade betongen.

Inte mindre än 60 kubikmeter betong lades över Gilllets gård.

badrumskakel saknades fortfarande. På bryggan som förbinder Gillegården med Hotel F6 vid Fabiansgatan återstod endast den sista finslipningen.

Nya överraskningar

Egentligen borde allt detta ha varit klart i mitten av mars då det var tänkt att överlåta hotellvåningen. Men som ofta då man renoverar gammalt:

– Nästan varje dag stöter vi på något som vi inte räknat med, säger Kaj-Erik Lindberg.

Den senaste överraskningen är att yttertakets fått några läckor under vintern. Vatten har läckt in i mellantaket, men de bärande konstruktionerna har hållits torra. Därmed dröjer det ännu en tid innan hotelldelen kan överlåtas till den blivande hyresgästen.

Enligt Kaj-Erik Lindberg finns det två möjligheter att åtgärda taket som har många vinklar och vrår och delvis är plåt-, delvis filtbelagt. Valet står mellan att endast reparera hålen så bra som möjligt, eller att bygga om taket så att det får både lutning och ny beläggning.

– Det senare alternativet är bättre, men också klart dyrare. Nu är det styrelsens sak att besluta vad som är klokare, säger Lindberg.

Entreprenörerna skonade, än så länge

I skrivande stund har coronaviruset inte

lagt nämnvärd sordin på själva byggandet, och entreprenörerna gör vad de kan för att hålla viruset stången. Ansvarige byggmästaren **Timo Hagelin** har delat in arbetsstyrkan på 24 personer i mindre grupper för att minska de personliga kontakterna. Flera toaletter har installerats och personalens rum desinficeras också då de städas. Möten i trånga rum hålls inte längre.

– Blir någon sjuk får han eller hon inte återvända till arbetsplatsen förrän orsaken till sjukfrånvaron är utredd. Vi tar inte heller in ersättare och arbetarna cirkulerar så lite som möjligt mellan olika arbetsplatser, säger Hagelin.

Han konstaterar att arbetsstyrkan krympt lite till följd av att några arbetare från Lettland inte fick åka tillbaka efter att ha varit hemma över ett veckoslut. De estniska parkettläggarna kunde inte heller resa till Finland, så den estniska parketten på hotellet läggs nu av finländare.

Många byggarbetare, inklusive Timo Hagelin, bor i Estland, men samtliga har lyckats ordna tillfälligt boende i Finland.

Om det, trots allt, blir paus i arbetena leder detta av allt att döma inte till materiella skador.

– Allt är skyddat mot väder och vind. Fönstren är inlagda, alla tillfälliga hål i väggarna är tilltäppta, arbetsplatsvärmen är påkopplad och regnvattnet leds bort från taken och gården, summerar Hagelin.

Hårt drabbade hyresgäster

Värre är att coronaviruset slagit hårt mot hotell- och restaurangbranschen. Som det nu ser ut är alla krogar stängda till och med den sista maj och stadens hotell står tomma.

Hur hårt den nya Gillerrestaurangen drabbas är det inte värt att spekulera i förrän man vet hur länge restaurangerna faktiskt måste hålla stängt, hur staten stöder dem och vad de själva kan göra för att hålla igång businessen. Faktum är i varje fall att restaurangen i Gillefastigheten ändå inte kunnat öppna före sommaren. Restaurangen ingår i koncernen Ravintolakolmio tillsammans med ett tiotal andra krogar.

Enligt Gilleordförande **Christian Borenius** ligger totalkostnaden för byggprojektet nu på ungefär 8 miljoner euro. Men budgeten är kraftigt ansträngd på grund av de extra kostnader takreparationen förorsakar och på grund av de hyresintäkter som uteblir till följd av både dem och coronapandemin.

– Pandemin ställer till det oerhört för projektet. I ett slag blev allt svårare än någon kunnat tänka sig. Men vi rider ut stormen, och på lång sikt gynnar projektet i varje fall Handelsgillet, säger han.

Text: Peter Nordling

Foto: Clarissa Köhler

Wasa Banks hus (t.v.) har den vackraste fasaden på Södra Esplanaden.

Också kontoren i Sovoy-huset har renoverats till hög kvalitet.

Kaserngatan vaknar till nytt liv

Efter femtio år av latent halvsovande vaknar norra delen av Kaserngatan upp för att bli street-smart på nytt. Närheten till Södra Esplanaden har trissat upp hyrespriserna och lockat investerare att renovera eller bygga lyxigt nytt.

Det strålar av renässans i fasaderna för fastigheterna K21, K23, K25 och K27. Långt över ettusen personer kommer att arbeta i de nyrenoverade kontorslokaliteterna. Intresset har smittat av sig också till västra sidan av Kaserngatan, med Puolimatka som ny ägare till kontorshuset K42.

Området har en minst sagt variationsrik historia. Kaserntorget har upplevt militärparader, ryska officerares begravningar, ungdomsdanser och torghandel.

Gardesstaden hörde under större delen av 1900-talet till stadslivets centrum. I gamla Gardeshallens många bodar pågick livlig kommers ännu på femtotalet. Trots köpmännens och kundernas protester revs A. Lindqvists jugendbyggnad och ersattes år 1960 av en "modern" utställningsbyggnad, Expo-hallen.

Den ursprungliga tanken var att hallen skulle vara temporär, men tyvärr kantar den fortfarande Kaserntorget ännu sjuttio

år senare. Kvar finns endast ett postkontor, en hamburgarrestaurang och en livsmedelsaffär.

Det intensiva rivandet och nybyggandet utsträckte sig även till Norra Magasinsgatan, där stadens byggnadsverk först rev det äldsta stenhuset från år 1830 i hörnet av Kaserngatan och därefter en dekorativ bostadsbyggnad från 1890 vid nummer 9. Istället uppförde staden två anskrämliga kontorsbyggnader som användes endast dagtid.

De som tillbringade sin ungdom i expohallen, på Nylands Nation eller deltog i till exempel vietnamdemonstrationerna utanför Biograf Savoy när *The Green Berets* med **John Wayne** i titelrollen premiärvisades 1968, minns kanske den öppna platsen som ett livfullt torg. Men redan på 1970-talet tog ämbetsverken och tristessen överhand.

Det mest spännande, som hände Kaser-

ngatan, var att Helsingfors första tex-mex-restaurang, Cantina West, öppnade i K23 (Gillet) år 1990.

Vändning 2016

För fyra år sedan började det äntligen hända. Ahlström Capital, som har ägt fastigheten K44-46 i hörnet av Södra Esplanaden och Kaserngatan sedan 1937, beslöt gå med i Roschier Buildning. Stadens två ämbetshus revs och istället restes ett sällsynt nybygge i centrum år 2017.

– Området kring Kaserntorget är för oss en viktig del av kärncentrum som vi gärna är med om att utveckla vidare, beskriver Ahlström Capitals vd **Hans Sohlström** bolagets aktiva deltagandet i projektet vid Kaserngatan 21.

Den nya fastigheten har sju våningar (två under marken), kvällskrog för allmänheten och utrymmen för hundratals anställda. Kaserntorget visuella utseende förändrades definitivt till sin fördel.

Detsamma kan sägas om grannhuset K23, där renoveringsarbetena, de nya restaurangutrymmena och bygget av tio hotellrum i boutique-stil blir klara inom

år 2020. Gatubyggnaden planerades av arkitekt Werner von Essen i nyklassicistisk stil år 1908, men uppfördes först tio år senare. Handelsgillet flyttade in år 1924.

Lyxkontor i K25

Följande fastighet norrut är K25 som köptes för några år sedan av internationella finanshuset Barings Real Estate. Byggnaden är ursprungligen från år 1891, planerad av **Carl Carlson Armfelt** som bostadshus med förebild i Centraleuropas storstäder. År 1963 förvandlades det till kontor då Helsingfors polisinspektion och stadsbibliotekets läsesal för dagstidningar flyttade in.

Rummen är fortfarande tre meter höga men nu ombyggda till 3 900 kvadratmeter lyxiga kontorslokaliteter med glastak över innergårdens atrium ungefär som hos grannen i K23.

– Lokaliteterna är inflyttningsklara i slutet av sommaren. Vi offentliggör de första hyresgästerna om ungefär två månader, lovar direktör **Markku Lindholm** vid Barings Real Estate.

Tre av de sex våningarna är planerade för företag som önskar besitta hela planytan. Etthundra meter från Esplanaden ligger marknadspriset för nya kontor för närvarande på cirka 40 euro per kvadrat.

– Renovering av gammalt kostar. Vi har bland annat förnyat fasaden helt och hållet. Det gamla murbruket revs och i samarbete med stadens museiverk rappades ytbeläggningen på nytt ända från tegelväggen.

Barings har meddelat att företaget gärna ser att en vinrestaurang eller ett privat bryggeri installerar sig i bottenvåningen. Kanske covid-19 hinner pressa hyrespri-serna så att det lyckas?

Puolimatka äger K42

Snutt emot K25 står kontorsbyggnaden Kaserngatan 42 som statliga Senaattiki-inteistöt sålde för 11 miljoner euro till Åboföretaget Rausanne Oy år 2016. Det är ett placeringsbolag som ägs av familjen Puolimatka. Franskt klingande Rausanne har tidigare investerat närmast i Åbonejden, men nu har bolaget hittat objekt även i huvudstaden (bl.a. tidigare FNB-huset i hörnet av Eriksgatan och Albertsgatan).

Rausanne har hittills inte offentligt meddelat om eventuella planer på att renovera byggnaden som ursprungligen

Kaserntorget har fått en ny inramning tack vare Rochier Buildings kontorshus. I förgrunden minnesmärket över vinterkriget.

är uppförd år 1899. Med tanke på att de lukrativaste hyresgästerna i grannhuset för det mesta är advokatbyråer, försäkrings- och finansbolag samt banker och förmögenhetsförvaltare (och som udda kråka Besvärnsnämnden för olycksfallsärenden), torde frestelsen vara märkbar.

Nokias Pent House

Också i det spansk-venetianska palatset i hörnet av Södra Esplanaden och Kaserngatan har två våningar kontorslokaliteter renoverats till högsta nivå under år 2019. Även rent konkret i översta takvåningen, där Nokias ledning sanerade hemliga mötesrum åt sig under de gyllene åren. Innan ägaren, OP-Livförsäkring bytte ut väggarna till 400 kvadratmeter Top Lounges kunde de ha berättat intressanta kapitel ur Finlands näringsliv.

Fastigheten Wasa Aktiebank har en alldeles unik fasad som gör den till Södra

Esplanadens vackraste byggnad. Det var **John Settergren** som år 1898 planerade mönstret med rödsjukt sandsten från Orsa i Dalarna. Som förebild hade han Halwylska palatset vid Hamngatan i Stockholm. De fyra första våningarna var klara år 1899, därav inskriptionen på väggen.

Genast efter förbudstiden år 1932 öppnade vinrestaurangen Manon i första och andra våningen vid Kaserngatan 27.

Allt som allt har de senaste åren inneburit ett vitalt lyft för en oupptäckt, outnyttjad och outvecklad gatustump i absoluta centrum. Norra Kaserngatan ligger precis i klustret av boutique-hotell som brukar prefereras av kräsna affärsresenärer, med Fabian, Haven och Lilla Robert bland de fem bästa hotellen i Finland.

Text: Mats Dumell

Foto: Hannes Victorzon

Svensk-finsk vägvisare för artificiell intelligens

Combient är en plattform där storbolag från Sverige och Finland skapar kontakter med uppstartsföretag och söker gemensamma lösningar inom bland annat artificiell intelligens. Samarbetet är unikt eftersom det sträcker sig över landsgränserna och företagen delar med sig av information och erfarenheter utan att konkurrera med varandra.

Uttrycket artificiell intelligens hör till den obligatoriska vokabulären hos både större och mindre bolag. När man tittat under ytan har det ofta ändå funnits väldigt lite substans bakom retoriken. **Ilkka Lakaniemi**, vd på Combient Mix i Finland konstaterar att hypefasen nu är förbi

och att allt fler börjar ha mer realistiska förväntningar på vad som egentligen kan uppnås med hjälp av dataanalytik och artificiell intelligens.

Enligt Ilkka Lakaniemi dröjer det ännu länge innan vi kan förverkliga de visioner som målades upp när AI seglade upp som

den nya revolutionerande teknologi som skulle förändra världen. Precis som i motsvarande sammanhang tidigare dröjer det innan de stora genombrotten äger rum. Däremot sker det stora framsteg i insamlingen och distributionen av data.

– Artificiell intelligens använder information som råvara och för det krävs enorma mängder data. I dag är det uppenbart att en stor del av den data, som finns tillgänglig, är bristfällig eller av dålig kvalitet, sammanfattar Lakaniemi.

Som vd för ett dotterbolag inom Com-

Combiement är ett ekosystem där bolag i Sverige och Finland samarbetar kring digitalisering. Initiativet till Combiement togs av Mats Agervi (f.v.) och Marcus Wallenberg. Här i en paneldebatt tillsammans med Caroline Walerud, ordförande på Volumental.

bientgruppen har Ilkka Lakaniemi inblick i ett unikt företagssamarbete mellan Finland och Sverige. Combient är ett konsortium med 30 företag inom olika sektorer i båda länderna. De finländska företag som deltar är Fazer, Fortum, Kesko, Kone, Konecranes och Wärtsilä samt finsk-svenska Stora Enso. Sammanlagt sysselsätter bolagen i konsortiet omkring 700 000 personer.

Digital transformation

Tanken på att grunda Combient uppstod 2014 när Marcus Wallenberg och Mats Agervi konstaterade att alla talar om den digitala transformationen. Men ett svar på frågan hur den här omvandlingen ska förverkligas i praktiken saknades.

Mats Agervi var på den tiden direktör på Ericsson, där familjen Wallenberg är betydande ägare via investeringsbolaget Investor. Efter att elva av bolagen inom Wallenbergsfären beslutat att gå med i samarbetet grundades Combient med Agervi som vd år 2015. Till bolagen, som var med från start, hör bland andra Saab, SKF, Atlas Copco, Stora Enso, Electrolux, LKAB, SEB och Ericsson.

– Vi startade Combient därför att vi såg ett starkt behov hos ett antal företag att ställa om sina egna affärsmodeller och förstå de utmaningar och möjligheter som digitaliseringen erbjuder. Intresset att delta var stort, konstaterade Marcus Wallenberg i en videointervju för Dagens Industri 2018.

Verksamheten har utvecklats från allmänt nätverkande inom gruppen till ett samarbete där vissa bolag gemensamt jobbar med konkreta projekt. Bolagen i Combients nätverk deltar i gemensamma projekt och diskussioner. Årligen ordnas sammankomster för specialister inom olika sektorer som bland annat innovation, HR och cybersäkerhet. Bolagens styrelseordföranden och vd:ar möts också för att utbyta erfarenheter. För att stärka kompetensen på ett bredare plan inom företagen startades dotterbolaget Collegial inom Combientgruppen. Collegial är en hub för lärande som samlar och kurerar kurser och innehåll från världsledande universitet och organisationer på en och samma plattform.

– De konkurrenskraftigaste framöver är de bolag som ligger väl till i digitaliseringen i dag. Varje företag har sina egna utmaningar och därför är det viktigt

att skraddarsy olika lösningar för olika företag. För verkstadsbolag erbjuder den digitala tekniken alternativ för till exempel underhållsbehovet medan frågeställningarna är totalt annorlunda för banker, konstaterade Marcus Wallenberg, som är styrelseordförande i bland annat SEB och SAAB.

Förbättrar hållbarhet

En konkret åtgärd för att hantera de möjligheter och utmaningar, som artificiell intelligens erbjuder, var att grunda ett företag med namnet Combient Mix. Bolaget har som uppgift att utveckla tjänster inom automation till bolagen som ingår i nätverket. Det handlar om tjänster som till exempel maskininlärning för att optimera produktionen i fabriker och avancerade analystjänster inom såväl kundbeteende som marknadsprognoser.

Combient har till exempel med Mölnlycke utvecklat AI-baserade tjänster för att förbättra behandlingen av sår. En styrka hos Combient Mix är att verksamheten inte endast består av enskilda projekt, utan att de metoder, som företagen använder, för att hantera och utnyttja data kan skalas upp och tillämpas i ett större antal bolag inom konsortiet.

Combient startade sin verksamhet i Finland 2017 och två år senare grundades det finländska dotterbolaget Combient Mix Oy, där Ilkka Lakaniemi leder ett team av experter på bland annat algoritmer och dataanalys. Han ansvarar också för affärsutvecklingen på Combient i Finland.

– Vanligtvis deltar tre eller fyra bolag i gruppen deltar i samma projekt. De andra kan välja att haka på i ett senare skede om de vill. Combients modell där företagen samarbetar utan att konkurrera med varandra är mycket effektiv. Inget bolag behöver dela med sig av affärskritisk information för att kunna delta, säger Lakaniemi.

Det faktum att endast bolag från Sverige och Finland deltar i Combient förklarar Lakaniemi med att näringslivsstrukturen i båda länderna i stort sett är identiska. Även de kulturella likheterna är många. Samarbetet inom Combient anser han att är unikt dels därför att det är gränsöverskridande, dels därför att företagen söker gemensamma tekniska lösningar utan att konkurrera med varandra.

– Det finns plats för fler finländska bo-

Foto: Roni Rekomaa

Ilkka Lakaniemi leder Combient Mix i Finland.

Foto: Stora Enso

– Samuli Sauvo berättar att Stora Enso via Combient kommunicerat med en mängd uppstarts företag.

– Diskussionerna blir innovativare i heterogena grupper, säger Camilla Laitinen på SEB.

lag inom Combient. Vi kan även ta med mindre företag med en kompetens som kompletterar de övriga bolagen. Däremot tar vi inte med företag som konkurrerar med de nuvarande medlemmarna, säger Lakaniemi.

Aktivitet ger resultat

Ett av de företag som deltar i Combient är Stora Enso. **Samuli Savo**, Chief Digital Officer, konstaterar att bolagets engagemang i Combient ger möjlighet att få svar på frågor som inte går att hitta i böcker eller manualer. Han säger att digitaliseringen är så stort ett tema att inget bolag har resurser att satsa på alla sektorer samtidigt.

– Det är bra att kunna utbyta åsikter och erfarenheter med andra bolag som befinner sig i en motsvarande situation. Vi kan lära av andra och samtidigt hjälpa de övriga företagen inom de områden där vi själva ligger i täten, säger Savo.

För Stora Enso har framför allt samarbetet inom programmet Combient Foundry varit särskilt nyttigt. Inom programmet har man fört diskussioner med över 3 000 uppstarts företag i 43 länder. Det hade inte varit möjligt utan det samarbete som Combient ger möjlighet till. Savo konstaterar att det är mycket lättare att tillsammans väcka uppstarts företagens intresse jämfört med att bolagen inom Combient försöker nå ut vart för sig.

– Det lönar sig att gå med i Combient om man är beredd att satsa. En bra utgångspunkt är att jämföra med ett gym. Medlemskapet ger möjligheten att använda redskapen, men nyttan får man genom att vara aktiv, sammanfattar Samuli Savo.

Konkret nytta

Skandinaviska enskilda banken, vars styrelseordförande Marcus Wallenberg tog initiativet till grundandet av Combient, är den enda banken bland många stora, nordiska industrijättar som är medlemmar i ekosystemet. **Camilla Laitinen**, som driver affärsutveckling och innovation på SEB i Finland, konstaterar att SEB haft en konkret nytta av att delta i Combient.

Den digitala transformationen är för tillfället mycket snabb inom många sektorer. Det gäller även bank- och finansieringssektorn och på SEB har man insett att det lönar sig att dela med sig av kunskaper och erfarenheter, framför allt med

Foto: Peiri Anttila för Slush

företag och personer från andra sektorer än den egna. Ett viktigt projekt för SEBs del är Open Banking, som går ut på att öppna bankernas digitala gränssytor för att erbjuda service åt kunder och ge fintech-bolag möjlighet att utveckla mjukvara för finansiella tjänster.

– Diskussionerna blir innovativare när gruppen är så heterogen som möjligt. De ekosystem och partnerskap som uppstår inom Combient är också en av hörnstenarna i den digitala transformationen för de bolag som deltar, säger Laitinen.

Hon beskriver samarbetet inom Combient som synnerligen mångsidigt. SEB var till exempel med om att ta initiativet till att grunda Combient Mix med uppgift att utnyttja data och artificiell intelligens.

Den interna digitala plattformen hos SEB, som utvecklades i partnerskap med Collegial, SEB Campus, är öppen för alla 15 000 SEB-anställda världen över.

På plattformen får de anställda bland annat tillgång till kurser vid internationella toppuniversitet. Collegial har även skapat skraddarsydda program, baserade på gemensamma behov som identifierats tillsammans med bolag inom Combient-gruppen. Där är det även möjligt att utföra kurser tillsammans med övriga bolag inom Combient.

Camilla Laitinen bedömer att Combient har mycket att erbjuda alla bolag. För att behålla kontrollen anser hon ändå att det är nödvändigt att antalet bolag, som deltar, är begränsat.

– Jag tror att coronapandemin, sett ur ett längre perspektiv, bidrar till att digitaliseringen i samhället går in i följande fas. Alla företag funderar nu på nya, digitala arbetsmetoder och försäljningskanaler, säger hon.

Patrik Lindfors

Storägare som stöder forskning

En betydande del av den svenska industrin är knuten till den så kallade Wallenbergsfären, som via stiftelser kontrolleras av familjen Wallenberg. Stiftelserna är bland annat huvudägare i börsnoterade Investor AB, med betydande ägarandelar i bolag som ABB, Atlas Copco, AstraZeneca, Electrolux och SEB. Investor är största ägare i Wärtsilä. Sammanlagt ingår 16 olika stiftelser i sfären.

De tre största stiftelserna är Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Marianne och

Marcus Wallenbergs Stiftelse samt Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond. De här stiftelserna äger även FAM AB, som i sin tur är betydande ägare i bland annat Stora Enso och SKF.

År 2019 delade stiftelserna ut sammanlagt cirka 2,4 miljarder kronor (ca 218 miljoner euro), främst till medicin, naturvetenskap och teknik. Stiftelserna stödde även humaniora och samhällsvetenskaplig forskning.

PL

Janna Haahela

Ansvar är det nya normala

Betydelsen av ansvarsfullhet och hållbarhet ökar dag för dag. Det ser man i samhället överlag, men även i företagsvärlden och på finansmarknaden. Intresset för ansvarsfullt placerande har ökat kraftigt under det senaste årtiondet, men år 2019 kommer klart att framstå som året då ansvarsfullt placerande slog igenom globalt, vilket även reflekteras i fondflöden till ESG-relaterade placeringsprodukter.

ESG står för Environmental, Social and Governance och beskriver helheten att beakta miljö-, sociala och bolagsstyrningsfrågor. Miljöaspekten har fått större uppmärksamhet då fokus kring klimatförändringen, och åtgärder, som syftar till att bromsa och hindra den, med all rätt ökat kraftigt.

Ansvarsfullt placerande betyder inte att man skulle ge upp en del av den förväntade avkastningen, utan är tvärtom allt oftare en väsentlig del av god riskhantering. Företag, som utövar sin verksamhet på ett ansvarsfullt sätt och i enlighet med hållbara normer, är på lång sikt lönsammare och har en positivare riskprofil än företag som inte gör det.

Rådande trender, när det gäller miljöaspekter och samhällsrelaterade förändringar, skapar också affärsmöjligheter, som ansvarsfullt agerande företag kan erbjuda lösningar till. Då bolagen lyckas med detta

uppstår goda möjligheter för ansvarsfulla placerare. På motsvarande sätt är det viktigt att som placerare observera de risker som hänför sig till företag som beaktar ESG-frågor bristfälligt.

Högre krav och förväntningar

Förväntningarna på bolagen att agera ansvarsfullt ökar kontinuerligt. Förutom på själva affärsverksamhetens ansvarsfullhet, ökar kraven också i form av olika rapporteringsinitiativ och reglering, både på nationell och EU-nivå. En central del av EUs kommande regelverk för hållbara finanser är den så kallade taxonomin, ett klassificeringsverktyg som klassar ekonomiska aktiviteter utifrån deras klimategenskaper. Taxonomin förväntas spela en viktig roll för att göra EU klimatneutralt till år 2050.

Det finns inte ett enskilt rätt sätt att placera ansvarsfullt. Delvis därför att ansvarsfullhet inte betyder samma sak för alla. En del placerare väljer att utesluta en sektor utgående från etiska värderingar (t.ex. tobak, hasardspel, vapen). För andra kan miljöfrågor vara viktigast. En tredje grupp är mest intresserad av megatrender som energiförsörjning, digitalisering eller demografiska förändringar.

Det viktigaste är att hitta en placeringsfilosofi som reflekterar de egna önskemålen.

Ge ESG lite tid!

Som privatplacerare kräver det lite extra tid och intresse att beakta ESG-aspekter i sina placeringar, men det lönar sig! I dagsläget är företagen lyckligtvis mycket proaktiva att rapportera kring ansvarsfullhetsfrågor och kommunicera sin strategi. FNs globala mål för hållbar utveckling ger också en ram för olika ansvarsfullhets teman.

Via förmögenhetsförvaltare som under-tecknat FNs PRI-principer, (Principles for Responsible Investment eller på svenska principer för ansvarsfulla investeringar) erbjuds aktivt förvaltade produkter som på en bred front integrerar ansvarsfullhet genom hela placeringsprocessen.

Möjligheten att agera som aktiv ägare ökar också då poolade resurser ger större påverkningsmöjligheter. I dagsläget förvaltas redan cirka 50 procent av de globala aktie- och företagslånen av instanser som integrerat ansvarsfullhet i sin verksamhet.

För tillfället lever vi i en exceptionell tid med oro för både hälso- och ekonomiska följder av coronaviruset. Det ger möjligheten att stanna upp och tänka på vad som på riktigt är viktigt och hur vi kan trygga välfärden på ett sätt som är hållbart, även med tanke på miljön.

Ansvarsfullhet är inte en trend, utan det nya normala!

Nu kommer 5 G

– motorväg för information

Nästa generations nätverk, 5G, väntar på att tas i kommersiellt bruk i större skala från och med i år. Hastigheten för täckning, att surfa och allt annat i dagens mobilnät förbättras markant.

Det råder febril aktivitet på flera fronter. Doften av lukrativa avtal sprider sig över hela landet.

I sommar auktionerar Trafik- och kommunikationsministeriet ut nya, högre

frekvenser på området 26 gigahertz för 5G-operatörer. Regeringen pressar på, och EU sätter standarder under året. Lokala telefonbolag utvidgar det optiska fibernätet till glesbygden. I mars allierade sig Nokia

med amerikanska Marvell för att lansera konkurrenskraftiga kretssystem. Nya 5G-mobilapparater och annan nödvändig utrustning har strykande åtgång.

Det är antagligen helt sant att Finland har världens bästa mobilnät och dessutom billig dataöverföring. Teleoperatörerna har haft tillgång till ovanligt många frekvenser och det borde rimligtvis bädda för att det

blir billigare än i andra länder att bygga ut också 5G-nätverket.

– Dessutom skrevs i regeringsprogrammet in att det optiska fibernätet ska byggas ut med fart, understryker TkD **Heidi Himmanen** vid Traficoms projekt 5G Momentum.

Hon har sysslat tio år med frekvensfrågor.

– Våra tre kommersiella 5G-operatörer DNA, Elisa och Telia täcker i praktiken hela fasta Finlands befolkning (99 procent) och fyra femtedelar av ytan. I praktiken har 5G täckning i centrum av våra större städer. Men vi kommer att se en stor förändring inom kort.

Ryska problem

Ett av problemen med de snabbare nätverken var begränsad hastighet på grund av Ryssland. Det har berott på att en del av de nödvändiga frekvenserna reserverats för satellitmottagning i grannlandet, enligt internationella avtal. Det drabbade Elisas och Telias kommersiella 5G-användare tills ett nytt avtal kunde slutas med Ryssland i december 2019. Därefter öppnade också DNA för kommersiell 5G-anslutning.

– När vi sedan fick den fullskaliga 5G-kapaciteten i bruk upplevde kunderna en wow-effekt, säger tekniske direktören **Tommy Olenius** vid DNA.

I dag kan kunderna räkna med en typisk hastighet på flera hundra megabit per sekund. Det är ungefär tio gånger snabbare än i 4G-nätverken, som lanserades år 2011. Den teoretiskt högsta hastigheten i femte generationens mobilnät torde ligga på ettusen megabit per sekund.

– Men om vårt östra grannland upplever att den finska 5G-användningen stör, kan vi tvingas att sluta använda de tilläggsfrekvenser vi har på området 3,5 gigahertz. Då skulle hastigheterna halveras igen.

Heidi Himmanen vid Traficom tycker det är kontroversiellt att förstora den ryska begränsningen, eftersom nätet varken var utbyggt eller hade väldigt många användare år 2019.

Inom EU har de finländska operatörerna inte samma problem som med unionens gränsländer. Harmoniseringen har inte stött på problem. Kommissionen har uttryckligen satt som mål att alla hushåll inom EU ska ha tillgång till minst en gigabit per sekund inom loppet av fem år.

Snabb utbyggnad

När EU presenterade sin vision för 5G sade man bland annat att näten ska klara 20 miljarder mänskliga abonnenter och över en biljon internet of things-prylar (IoT), alltså att allt från mobiler till kylskåp och andra prylar ska kunna slåss om utrymme utan att området blir överbelastat.

I Finland bygger alla tre operatörer ut 5G i rask takt. Existerande basstationer kommer att kunna utnyttjas, och det antas snabba upp utbyggnaden. Men trots det krävs flera tusen nya basstationer eftersom 5G har sämre räckvidd än nuvarande 4G.

Enbart DNA siktar på att bygga ytterligare ettusen nya basstationer år 2020. Det kommer att dröja några år innan hela landet är täckt, men går betydligt snabbare än då tidigare teknologier byggdes ut. Elisa meddelar att företagets 5G-nät fungerar i femton städer. Telias fungerar i minst sju städer.

Också leverantörerna av kretssystem och mobilapparater har kämpat med den nya tekniken. Nokias problem med 5G berodde på att kostnaderna för utvecklingen av kretssystem för basstationerna blev orimligt höga. Nokia anställde mer experter i Esbo, Tammerfors och Uleåborg. Sedan byttes 5G-ledningen ut, och till slut såg sig Nokia tvunget att slå sig samman med amerikanska halvledarbolaget Marvell för att lösa problemen.

Fördröjning och skenande kostnader var en av orsakerna till att vd **Rajeev Suri** i höst efterträds av Fortums **Pekka Lundmark**.

Tekniken rullas ut i stor skala världen över år 2020. Redan nu testas den nyaste tekniken på skarpen i åtminstone USA och Sydkorea, främst för företagsanvändare i större städer. Kinesiska Huawei har förhindrats att delta i utbyggnaden av näten i USA och Japan av rädsla för spionage.

Ledande inom 5G

De nyaste, uppdaterade 5G-standarderna i EU blir klara till sommaren 2020. Det är en viktig tröskel också i Finland. I ingenjörsländet är förväntningarna inför en ny teknik, som vanligt, kanske överdrivet högt ställda. Egentligen är den stora skillnaden jämfört med tidigare att det blir betydligt mer kapacitet i de trådlösa nätverken och att 5G sparar energi jämfört med tidigare generationers nätverk.

Regeringens, och tydligen även teleoperatörernas, mål är att göra Finland till ett ledande land inom 5G. På Åland undersöks som bäst hur den femte generationen framskrider inom sjöfarten. I den övriga skärgården och rikets glesbygd ses optisk fiber som den enda lösningen som garanterar snabba förbindelser.

Kruxet är den högre frekvensen. Höga hastigheter kräver kortare avstånd än idag mellan mast och användare.

Heikki Hämmäinen, som är professor i dataöverföring vid Aalto-universitet målar upp en bild av en massa småmaster med hundra meters radier, ifall vi vill erbjuda 5G med 26 megahertz frekvens åt alla. I praktiken betyder det fast optiskt fibernät till otillgängliga områden.

Infrastruktur

Fiber kostar att bygga ut. Det är långa avstånd, bergigt i skärgården, fibertrådarna ska sprängas ner, det kräver dyra sjökablar och vintertid är antalet användare lätt räknade. Riksdagsledamot **Sandra Bergqvist** från Nagu är ordförande för Skärgårdsdelegationen. Hon säger att snabba uppkopplingar visserligen kostar, men kunde bli räddningen för Nylands och Åbolands skärgårdar.

– Det borde vara en grundförutsättning, ungefär som att posten skall delas ut i alla delar av landet, snabb uppkoppling borde jämföras med vägar, färjor och annan infrastruktur.

– Vi fick vår motorväg från Helsingfors till Åbo, tack ske pris! Nu behöver vi skapa en motsvarande "motorväg för information", med tillräcklig kapacitet och snabba hastigheter, beskriver Bergqvist läget ur glesbygdens synvinkel.

– Det handlar inte enbart om samma möjligheter att se Netflix och läsa Facebook, utan vi talar om framtida tjänster som telemedicin, fjärrstyrning av maskiner, operativa robotsystem och samma studier vid Tölövikens som i Ekenäs skärgård.

Det optiska fibernätet har beräknats kosta 1,5 miljarder euro. Men om 5G och optisk fiber är enda möjligheten att jobba och få jobb och bo kvar på landet, kan det nationalekonomiskt vara en affär på sikt.

Text: Matts Dumell

Foto: Pond5

Vad är 5G?

Beteckningen 5G står för femte generationens mobilnät (eller trådlösa system). De nuvarande teknikerna för mobilkommunikation kallas 2G, 3G och 4G.

I mars 2018 köpte teleoperatörerna DNA, Elisa och Telia licenser för frekvensområdet 3,5 gigahertz för 77 miljoner euro. Vid årsskiftet hade alla tre operatörer fungerande 5G i de större städerna söder om linjen Uleåborg–Joensuu. Finland är därmed ett av åtta länder i Europa som kan erbjuda kommersiell 5G.

Trafik- och kommunikationsministeriet auktionerar ut nya licenser för frekvensområdet 26 GHz nästa sommar. De högre frekvenserna är avsedda speciellt för stora städer med livlig trafik och stora publikevenemang.

Fördelar

För privatpersoner innebär 5G att datorer och mobila enheter får mångfalt snabbare uppkoppling och mindre fördröjning, det som kallas lag (latency).

5G borde erbjuda datahastigheter mellan 1 och 10 gigabit per sekund, vilket är tio till hundra gånger snabbare än i dagens 4G-nätverk.

Det innebär att betydligt fler prylar skall kunna kopplas upp samtidigt. Mindre fördröjning kan bli viktig med ny teknik som självkörande bilar och annan maskin-till-maskin-teknik.

Företag får möjligheter att bygga lokala nät till exempel i hamnar och industrianläggningar. Nätnäten skulle stöda fjärrkontroll, robotisering och insamling av sensordata.

Risker?

På sociala medier virvlar skräckhistorier om hur elektromagnetisk

strålning från 5G-nätet kommer att skada människor som befinner sig i närheten av allt flera basstationer. Masterna måste installeras tätare än tidigare eftersom 5G-signalen har högre frekvens och därmed sämre räckvidd än nuvarande 4G.

Strålsäkerhetscentralen suckar och meddelar att 5G-strålningen blir klart mindre än gränsvärdena och att ingenting tillsvidare pekar på att 5G skulle vara hälsovådligt.

När kommer den?

5G finns i kommersiellt bruk sedan år 2019 i centrum av större städer och tätorter. Optisk fiber anses vara enda lösningen som garanterar snabba förbindelser. Att bygga ut fibernätet i hela landet beräknas kosta 1,5 miljarder euro.

EU har satt som mål att alla hushåll inom unionen ska ha stabil datatillgång på 1 (en) gigabit per sekund år 2025. I Finland byggs fibernätet ut på kommersiell basis.

Vad behövs?

En ny mobiltelefon. De äldre telefonerna fungerar inte med 5G. Däremot kan 5G-apparater använda 4G-nätet. De billigaste 5G-modellerna kostar drygt 500 euro (Huawei), de flesta andra tillverkares varianter ligger över 800 euro.

Utänför tätorterna krävs dessutom tilläggsutrustning för mottagning av låga frekvenser.

MD

Annika Hällsten
Kulturreporter
på Hufvudstadsbladet

Tove Jansson, mer än Muminmamma

Mitt livs första intervjuobjekt var **Tove Jansson**. Jag gick i samskolan, och tillsammans med två klasskamrater intervjuade jag Tove. Texten var ett skolprojekt men publicerades senare i Hufvudstadsbladet, på ungdomssidan HBL Junior.

Tove tog emot oss i sin ateljé på Ulrikasborgsgatan. Hon var vänlig och samarbetsvillig men bestämd på en punkt – intervjun fick inte bandas. Vi tre, ovana vid möten med riktiga författare, var vördnadsfulla först, men småningom uppspelta.

Drygt 20 år senare var det dags för nästa Tove-intervju. Uppdraget att intervju Tove Jansson fick jag av medlemsorganet för de svenska lärarna – Lärarnas tidning. Tove Jansson tackade ja till intervjun på ett villkor – i artikeln skulle det stå att hon inte ville att lärarna uppmanade sina elever att skriva brev till henne.

Beundrarposten betungade

Ett av Toves stora problem var den enorma mängd beundrarpost hon fick. Eftersom hon var samvetsgrann besvarade hon alla brev personligen vilket innebar en ansenlig arbetsbörda.

Tove var inte särskilt förtjust i att bli intervjuad vilket jag misstänker beror på att hon tyckte att forskare och journalister hittade så mycket i hennes böcker som hon ansåg var fel.

Vi träffades i hennes ateljé, hon bjöd på vin och tilltugg och jag minns eftermiddagen i den vackra ateljén som otroligt trivsamt. Några dagar senare återvände jag med den utskrivna texten som Tove noggrant läste och kommenterade. Meningen om att lärarna inte skulle uppmana sina elever att skriva till henne fanns med förstås men jag vet inte om den fick önskad effekt.

Intervjun gjordes något år innan **Dennis Livsons** påkostade Muminanimation lanserades. Ni kommer säkert ihåg tv-animationen, gjord i Japan och med musik av **Benny Törnroos**. Sedan dess har vi upplevt flera nya Muminanimationer, plus Muminmuggar, nytugåvor av Muminböckerna, Mumin på kylskåpsmagneter och lite till.

Flaggning, film och festival

Nu riktas intresset äntligen från Mumin mot de vita trollens skapare.

Toves födelsedag den 9 augusti blir officiell flaggdag från och med i sommar. Filmen Tove kommer i höst, och är något så ovanligt som en svenskspråkig film i Finland. Visdiktaren Tove Jansson lyfts fram i en musikalisk kabaré. Och världens första Tove-festival firades på Fotografiska museet i Stockholm i mars, inför en utsåld salong.

När Tove ville slita sig loss från Mumin började hon skriva skönlitteratur. *Bildhuggarens dotter* och *Sommarboken* är välkända klassiker men Tove Janssons litterära produktion innehåller så mycket mera. Framför allt är hon skicklig på att beskriva relationer.

Sommarboken handlar om en farmor och hennes sondotter och i *Den ärliga bedragaren* möter vi en konstnär och hennes energiska hushållerska. Boken *Rent spel* beskriver relationen mellan två vuxna kvinnor – å ena sidan Mari som utkämpar en kamp mellan anständighet och samvetskval och å andra sidan den pragmatiska Jonna.

Det är inte långsökt att tänka sig att förebilderna för Mari och Jonna är Tove Jansson och hennes livskamrat **Tuulikki Pietilä**, hon som i Muminvärlden personifieras av Too-ticki.

Klovharun består

Tove Jansson och Tuulikki Pietilä träffades i mitten av 1950-talet och i ett av Toves tidiga brev till Tuulikki finns den vackraste kärleksförklaring man kan tänka sig: Nu är jag äntligen framme hos den jag vill vara med, står det i brevet.

Paret fick drygt fyrtio år ihop och ett monument över deras gemensamma liv är ön Klovharun i Pellinge.

”Alla fåglar är vackra men det är få som har ett ansikte som ejdern”, står det i den fina boken *Anteckningar från en ö*.

Boken dokumenterar Toves och Tuulikis nästan trettio somrar på Klovharun, och när man läser den är det omöjligt att värja sig mot tanken på hur sorgligt och vemodigt det måste ha varit för dem när de för sista gången stängde stugdörren bakom sig, klev i båten och for iväg.

Tove och Tuulikki är båda döda men Klovharun står kvar och är öppen för allmänheten under en vecka varje sommar.

Museet Amos Rex prisas internationellt

King Amos is Back!

Foto: Tuomas Uusheimo

Konstmuseet Amos Rex utnämndes i mars till årets nya kulturdestination i Europa. Utmärkelsen brukar kallas Oscarsgalan för museer.

– Det innebär ett lyft och en internationell synlighet för hela teamet och projektet Amos Rex som vi är synnerligen nöjda med. Det är rese- och kulturbranschens eget världspris, gläder sig museichef **Kai Kartio**.

Amos Rex har därmed tagit klivet in i rätt sällskap. Tidigare har projektet belönats med Årets betongkonstruktion 2019 samt Muséernas specialomnämning.

Dagen efter galan i Berlin skrev bland andra New York Times om hur Amos Rex tillsammans med nya centralbiblioteket Ode bidrar till Helsingfors attraktion som kulturstad. **Amos Anderson** myser i graven i Kimito.

They never come back, heter det om boxningens tungviktare. Men Anderson lyckades, Kung Amos är tillbaka.

Det var nämligen kimitobygdens egen son som möjliggjorde hela projektet genom att grunda Föreningen Konstsamfundet i slutet av april 1940. Två år tidigare hade den mångårige styrelsemedlemmen och frikostige donatorn kallats till hedersmedlem i Handelsgillet. Amos Anderson hade ställt upp som borgensman då Gillet förvärvade sin fastighet på 1920-talet.

Efter Amos död 1961 grundades konstmuseet, som bar hans namn, i stadslägen-

heten vid Georgsgatan 27. Konstsamlingen utökades tiofalt, och lokaliteterna blev med tiden otidsenliga. Efter att föreningen Konstsamfundet 2016 sålt sin andel i Forumkvarteret har föreningen sneglat på lämpliga fastigheter att återinvestera en del av sina 300 miljoner euro från Forumaffären.

Investerat 85 miljoner euro i Glaspalatset

KSF började investera i Glaspalatset år 2016. När konstmuseet Amos Rex öppnade 2018 sade Glaspalatsets och Investeringsstiftelsen vd **Henrik Johansson** att har KSF hade lagt ut över 50 miljoner euro på projektet. I juni 2019 övertog KSF kontrollen över alla utrymmen i Glaspalatset

Foto: Mikka Huisman

Amos Rex unika tak har medverkat till konstmuseets identitet. Till sommaren planerar arkitekt Asmo Jaaksi en trädgårdsinstallation bland tornen.

då staden sålde sin återstående tredjedel (affärslokalerna) för 33,5 miljoner euro.

Vid årsskiftet signalerade Konstsamfundet att föreningen är intresserad av att köpa även gamla busstationen, det som återstår av Åbo kasern, av staden. Planeringen av det nya restaurang- och biografcentret är i full gång, stadsfullmäktige har godkänt planerna och byggarbetena torde inledas i slutet av året, uppger Ilona Studios vd Jukka Vilhonen på projektets webbplats.

Avsikten är att borra 14 meter ner i urberget under gamla busstationen och bygga sju underjordiska biografhallar, av

vilka den största ska rymma 205 åskådare. Själva Åbo kasernen byggs om till flotta restauranger med inglasade terrasser på Narink- och Glaspalatstorgen.

– För oss vore det viktigt att kunna planera hela kvarteret Glaspalatset, Amos Rex och Åbo kasern som en helhet, kanske binda ihop byggnaderna under jorden, säger Konstsamfundets vd **Stefan Björkman**.

Kai Kartio anser att planerna på att liva upp gamla busstationen är positivt också för Amos Rex och hela kvarteret. Grävningsarbetena sker inte i omedelbar närhet av museets lokaler. Han tror inte att besökarna minskar i antal.

Succéstart

Då Amos Rex öppnade i augusti 2018 med installationen Massless av teamLab från Tokyo, ringlade sig kön runt Glaspalatset och somliga fick vänta i fyra timmar. Enbart den utställningen drog 270 000 besökare. Ifjol hade Amos Rex 316 000 besökare, vilket höjer museet till nivå med konkurrenterna Kiasma och Ateneum.

Kartio uppger att fjolårets förlust var strax under 2,5 miljoner euro, vilket var betydligt mindre än vad museets ägare Konstsamfundet väntat sig. Förlusten var ungefär lika stor även öppningsåret.

– Amos Rex profil är en utstakad linje om att möta nutid och framtid. Utan det

förgångna har vi ingen framtid. Våra lokaler kommer från gammalt och nytt och lämpar sig ovanligt bra för flexibla, totala upplevelser och installationer som teamLabs experimentella konst.

Kartios team lyckades även i presentationen av 1900-talets ikon **Birger Carlstedt**, som plötsligt visades på ett totalt nytt sätt. Ett annat lyckat val var utställningen med verk av den belgiske målaren **René Magritte**.

Innan covid-19 rensade gatorna från alla potentiella besökare hade den senaste utställningen, performance-triennalen Generation 2020 lockat 40 000 besökare. Nu ligger den på webben.

– Till hösten 2020 har vi förhoppningar om att kunna öppna med Fornä Egypten, åter ett steg i det förgångna. I väntan på att världen på nytt öppnar sig förbereder vi inför sommaren en interaktiv presentation i ljud och färg, Blick, med kompositören **Kaija Saariaho** i samarbete med **Reijo Malka**.

I april firar Konstsamfundet 80-årsdag med bland annat en ny bok om Amos Anderson, en ny historik om samfundet och en nyskapande trädgårdsinstallation på Amos Rex tak, planerad av projektets huvudarkitekt **Asmo Jaaksi**.

Text: Matts Dumell

Foto: Amos Rex

Amos Rex har på två år ökat antalet besökare till nästan samma nivå som Kiasma och Ateneum, säger museichef Kai Kartio.

Nordens restauranger i omvandling

Restauranbranschen i hela världen har fullständigt oväntat skakats om av coronaviruset. Vilka följder krisläget får för restauranger klarar först långt efter att krisen avtagit. Men säkert är att många restauranger, även med statens stöd, inte klarar av omstarten då kunderna återvänder.

Men allt ont för oftast med sig något gott. I detta fall innebär det säkert flera nya former av restaurangverksamhet, innovationer och affärsmöjligheter som föds under krisen. Främst gäller det restaurangernas take away-tjänster, försäljning av råvaror och matkassar, men o som en central punkt för också restaurangens roll som centralpunkt för ett samhälle.

Ett annat fenomen är att restaurangbranschen sammansvetsats på ett nytt sätt. Kalla det vinterkrigsanda eller inte, men i denna situation har flera restauranger sadlat om sin verksamhet och samarbetar på ett alldeles nytt sätt.

Vad kan man göra som kund? Ska man, och hur ska man i så fall använda sig

av restaurangtjänster under coronakrisen? Många restauranger har valt att fortsätta sin verksamhet genom krisen på ett av myndigheterna godkänt sätt med färdiglagad mat som take away eller försäljning av råvaror i form av matkassar.

Genom att köpa dessa stöder man inte endast restaurangerna, utan också de småproducenter som är beroende av de jämna beställningar som restaurangerna gör. Ett annat enkelt sätt att ge stöd är att köpa presentkort till restaurangerna så att de får någon form av kassaflöde medan restaurangen är stängd.

Ansiktslyfta klassiker

Men i väntan på att restaurangerna återgår

till det normala ska vi med glädje blicka tillbaka på de senaste restauranghändelserna i vår närregion. Medan vinbarerna i Helsingfors växer upp som svampar efter regn har också topprestaurangerna skärpt greppet. Stadens klassiska finrestauranger, Savoy och Palace, har båda gått igenom ansiktslyftingar.

Efter en totalrenovering på 1950-talsrestaurangen Palace kammade köksmästaren **Eero Vottonens** team hem en välförtjänt Michelinstjärna förra året. Menyerna har nordiska förtecken, men Vottonen kombinerar det nordiska med utländska råvaror som tryffel, fransk duva och skaldjur.

Några kvarter mot centrum har Savoy funnit sin nya stil med **Helena Puolakka** som kökschef. Efter en 20-årig köksmästarkarriär i London lockades Puolakka tillbaka till Helsingfors för att ge Savoy ett nytt lyft. Nu tar man fram det klassiska med en ren och avskalad stil för att framhäva råvarorna från handplockade producenter.

Krishantering: På restaurang Nolla i Helsingfors har krögarna Carlos Henriques, Luka Balac och Albert Franch-Sunyer fortsatt att sälja restaurangens råvaror och take away-portioner.

Det kan vara en gyllenbrun pithivier fylld med viltfärs och anklever, ryska pelmeni fyllda med vorschmack, serverade med rödbetsbuljong.

Det är inte endast maten som lockar på Savoy. Restaurangen är iklädd den ursprungliga inredningen av **Aino** och **Alvar Aalto** från år 1936 som restaurerats med varsam hand och fått en guldkant av självaste **Ilse Crawford**. En klassiker i modern stil som säkert kommer att skapa rubriker.

Vass finsk-koreansk stil

Tittar man bort från de gamla etablissemangen och vinbarerna är det många som pekar på lilla färska Michelinrestaurangen Inari i en undångömd källarlokal på Nylandsgatan. Här serverar Noma-alumnen **Kim Mikkola** och sommelieren **Johan Borgar** en lite udda men alltid lika kul upplevelse med finska och koreanska förtecken, naturviner och sake. Grillad rotselleri med smör och sjögräs, kallrökt shiitakesvamp med kvittenponzu och signaturrätten confiterad tomat med sichuanpeppar. En egen och vass stil som aldrig lämnar gästerna kalla.

Den nya bistron Espa ligger strategiskt vid Salutorget, och menyn innehåller det mesta man kan tänkas vilja äta: bland annat Gillardeau-ostron, skagenbuns, grillat bröd med dipp, laxsashimi, carne cruda, tacos och älggryta.

Vinlistan fokuserar på europeiskt med både klassiker och naturviner. Fredagskvällar öppnas flaskor av rariteter, som säljs per glas till självkostnadspris. Inredningen går i ljusst nordiskt trä och utsikten över hamnen är bland de bästa i stan. Perfekt både för en vinfylld långkväll eller sen lördagslunch.

Nordiskt stjärnfall

I år har det gått exakt 15 år sedan 12 nordiska kockar, bland andra **Hans Välimäki** och **Mikael Björklund**, undertecknade manifestet för Ny nordisk mat i Köpenhamn. Den dagen var starten för den snabba utveckling inom nordisk mat och nordiska restauranger som vi sett sedan dess.

Och vilken utveckling det varit. Nordiska restaurangen Noma har valts till världens bästa restaurang hela fyra gånger, Michelinstjärnorna har haglat tätt över Norden med tre nordiska trestjärniga restauranger och ett stort antal framgångsrika nordiska restauranger i resten av världen, bland annat i Hong Kong och New York.

I Sverige kan man tala om ett maktskifte som skedde denna vinter, då den mest hyllade av 2000-talets svenska restauranger, Fäviken i Järpen nära Åre, stängde sina dörrar för gott. Köksmästaren **Magnus Nilsson** valde att avsluta efter 11 års verksamhet för att öppna ett nytt kapitel och gå vidare till nya utmaningar.

Det innebär ett skifte från nordliga Åre som en av Sveriges främsta restaurangdestinationer till restaurangerna i Stockholm och längre söderut. I Stockholm har restaurang Frantzén varit det tunga namnet de senaste två åren, och kronan på verket var de tre Michelinstjärnorna som damp ner kort efter starten.

Även i Tallinn händer intressanta saker. Årets mest omtalade restaurang är Fotografiska Tallinn, som ligger i det nya museets översta våning. Köksmästare är **Peeter Pihel**, som jobbade flera år uppe på Fäviken. Matstilen i Pihels kök följer den nordisk-estniska stilen, med bland annat grillad jordärtskocka, lammtartar från Muhu och kompostbakad lök. Restaurangen följer en strikt dogm med nollsvinn, där man använder sig av endast lokala råvaror, undviker engångsförpackningar, minimerar svinn, återvinner och komposterar.

Text: Kenneth Nars

Tradition och innovation: Savoys vorschmackpelmenier med rödbetsbuljong.

Modern klassiker: Kokt hummer på Palace.

För grillen, bryggan och bersån

Kim Björkwall

Förhoppningsvis finns det fortfarande små glädjemen och orsaker att fira. Bland annat mousserande viner och roséviner hör till vårens och sommarens festliga stunder och måltider.

En bra och dessutom mycket prisvärd (9,50 euro) Prosecco får inleda festen. **Tosti Prosecco Extra Dry**, som alltid gjord på den lokala Glera druvan, har en inbjudande doft av blomsterhonung, persika och mogna päron. Bra mousse, hög frukt-syra och en balanserad avslutning med en trevlig restsötma gör att det passar som välkomstdrink och till lättare fingerrätter.

Ett rosévin bör finnas i kylan när värmen kommer, och ett som passar lika bra på bryggan, i bersån och till allehanda plockmat är **Feravino Classic Rosé 2018** från Kroatien. Vinet är gjort på den lokala Frankovka-druvan och Zweigelt. Det är ljust aprikosrosa med en lite blyg doft av av mogna jordgubbar och hallon. Torr, bra syra, frukt och mjuka tanniner med fin balans. Fin längd och med en aptitretande restsötma. Mycket prisvärt (11,98 euro).

När festen kräver något extra och när det serveras skaldjur, eller sjötunga passar **La Colombera Derthona Timorasso 2017** från Piemonte i norra Italien. Vackert halmgult med en stor doft av honungs-melon, grape och gula plommon. Friskt och rent med en högt klingande syra. Fokuserat och koncentrerat med en mycket lång frukt driven eftersmak. Väldigt bra och lite dyrt (26,70 euro), men prisvärt!

Grand Vin de Stellenbosch Cape Blend 2018 från Sydafrika, utses härmed till vårens och sommarens Grillvin. Det är gjort på Cabernet Sauvignon, Shiraz och den lokala Pinotage-druvan. Vinet har legat 18 månader på fat av fransk ek. Det är mörkt, ungt och tätt, med en elegant doft av läder, kaffe, mörk choklad och fikon. Frukt-sötma i anslaget tillsammans med väl integrerade tanniner och hög frukt

gör vinet väldigt personligt. En lång, ren eftersmak förstärker intrycket. Kan också väl sparas till nästa år! Mycket gott och mycket prisvärt (14 euro).

Bra röd Bordeaux är sällan riktigt prisvärd, då de ofta kräver flera år i källaren och kostar mycket. **Château Malvat 2015** från kranskommunen Fronsac i sydvästra Frankrike är också mycket prisvärt (17,95 euro) och därtill färdigt att dricka. Det är gjort på bara Merlot, så det har en djup, purpurröd färg efter en viss lagring. Fin, druv- och regiontypisk doft av garvat läder, cederträ och svarta vinbär. Smaken har mogna, men närvarande tanniner, bra frukt-koncentration och fin längd. En aning lättsam avslutning, men vinet är perfekt till en grillad lammytterfilé. Kan lagras upp till tio år. Kontrollera tillgängligheten då detta uppskattats även av andra skribenter!

Patritti Merlot 2017 är också gjort på enbart Merlot-druva. Vinet har en dråplig historia. Den italienske immigranten **Giovanni Patritti** steg 1925 ombord på ett fartyg i Genoa i tron att det skulle ta honom till hans syster i Amerika. I stället hamnade han i Port Adelaide i södra Australien. Detta vin är tillägnat honom och hans första vinodlingar i McLaren Vale. Djupt rödsvart och opakt, med en mullrande doft av svarta körsbär, fikon, eukalyptus och svartpeppar. Fylligt, koncentrerat med mängder av mogen frukt. Balanserat och särdeles gott med en lång, karaktärsfull eftersmak. Till de finare köttbitarna från grillen, såsom en entrecôte med bearnaise. Mycket prisvärt (18,50 euro).

Uppgifter om artikelnummer, specifikationer, betyg och prisvärdhet finns på handelsgillet.fi > Klubbar > Vinklubben > Vininfo.

Foto: Alko

GILLEshoppen

I Gilleshoppen kan du köpa bästsäljaren Bordsvisor på Handelsgillet, Handelsgilletts manschettknappar och slipshållare samt kondoleans- och gratulationsadresser.

Bordsvisor på Handelsgillet, 20 euro.

Kondoleans- och gratulationsadresser à 15 euro.

Servettkedja
25 euro

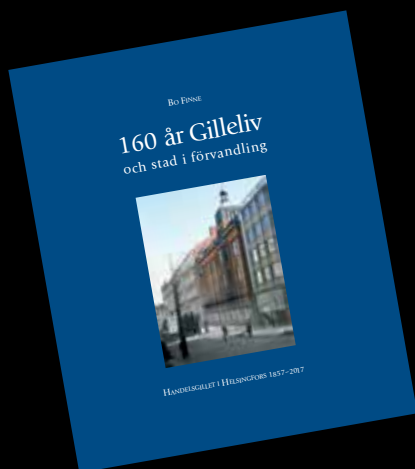
Manschettknappar
+ etui 52 euro per
par.

Slipshållare +
etui 17 euro.

Produkterna kan beställas via Handelsgilletts kansli:
annika@handelsgillet.fi eller tfn 09 669 798.

Ring och kom överens om betalning och leverans.

Du som blivit medlem i Handelsgillet år 2012 eller senare och inte fått den första upplagan av historiken är berättigad till ett gratis exemplar. Ring och kom överens om leverans.

Auktoritet besökte Vinklubben

Taina Vilkkuna, en av mycket få Master of Wine, besökte Vinklubben den 28 februari. Hon bjuds ofta in för att delta och bedöma viner på vinmässor, runt om i världen. Hennes specialområde är mousserande viner och hennes stora passion är champagne.

Under kvällen provade deltagarna sju viner, av vilka fyra mousserande och tre högklassiga champagner. Taina Vilkkuna tog provsmakarna med på en jordenrundresa under vilken hon delade med sig av sin aldrig sinande källa av kunskap och erfarenhet.

Inte mindre än 40 personer njöt av både de bubblande dryckerna och av Taina Vilkkunas initierade och intressanta berättelser ur vinets värld.

Master of Wine är en icke-akademisk kvalificering. Den utfärdas av Institute of Masters of Wine i Storbritannien och är en av de högsta i världen.

Foto: Ville Rinne

Taina Vilkkuna är en av världens främsta vinkännare.

Uppgifter om vinerna, såsom artikelnummer, specifikationer, betyg och prisvärdhet finns på handelsgillet.fi > Klubbar > Vinklubben > Vininfo.

EN ANNAN HISTORIA 1

Den nya serien, *En annan historia*, ger korta återblickar på livet i Helsingfors som det har beskrivits i Gillebladet under gångna decennier.

Stadsbilden 1914

Stadsbilden var lugn, sävlig och borgerlig – inte ett spår av nutidens stress och jäkt. Hyresbilar var ännu rätt sällsynta, men desto populärare var hästdroskorna - "istvotjikarna", ett typiskt ryskt inslag av det oskyldiga slaget.

Mörk kostym var den vanliga klädedräkten, blå kostym med

vit väst var klädsamt och stiligt på sommaren, gråa benkläder till blå rock var det vanliga, eller ljus kostym.

Panamahatten dominerade en kort tid, sedan blev halmhattarna populära. Ingen hittade underligt nog på att införa det hälsosamma och trevliga bruket att gå barhuvad. Att se en gentleman i cylinder på promenad i Brunnsparken på våren var ingen ovanlig syn.

Och smoken – det trivsamma plagget – hade gjort sin entré. Då begränsades dess användning av folk som visste huru det skulle vara, till teaterbesök och herrbjudningar. Frack var obligatorisk på alla finare baler. Liksom på sluttentamen på universitetet.

Vad damerna beträffar kan jag inte yttra mig med någon kompetens – det enda jag minns är, att dekolletage i den stil som idag är vardagsvara inte kom på fråga, knappast ens på baler eller maskerader.

I den stilen levde man i vår idylliska huvudstad sommaren 1914, när skotten föll i Sarajevo...."

(Citat ur gillebroder Eero Sahlbergs artikel i Gillebladet 4/1964)

Foto: Helsingfors stadsmuseum/Väinö Kannisto

På åktur med en istvotjik i Brunnsparken.

Historiker dryftade det kalla kriget

Historieklubbens marsmöte hölls, som årets tidigare möten, på restaurang Karl Johan. Mötet var ett diskussionsmöte med rubriken Det kalla kriget. Inledare var **Henrik Aminoff** som beskrev det kalla krigets många händelser och den långa tid som omfattades av de politiska vändningarna. Diskussionsgrupperna fick mycket att bita i. De elva diskussionsrapporterna blev verkligt intressanta och belyste de olika aspekterna av det kalla kriget. Närvarande var 46 deltagare.

Klubben hade planerat en resa, i jägarnas fotspår, till Lettland och Litauen i början av april. Men läget med coronavi-

ruset tvingade arrangörerna att inhibera resan. Nytt preliminärt datum för denna spännande, historiska resa är 31 augusti – 3 september.

Också majmötet, en diskussion om hur Åland fick sin start som autonom landsdel och hur den utvecklats måste inhiberas. Det samma gäller det planerade guideade junibesöket till Sandudds gravgård.

Klubben hoppas att verksamheten kan återgå till det normala på hösten. Det kan vara optimistiskt, men det bör man vara i rådande situation.

Text: Kaj Nordström

Uppskjutet och inhiberat

Tisdagen den 17 mars meddelade Gillekansliet på Gillets webbplats att allt återstående program under våren inställs. Detta till följd av corona-pandemin. Styrelsen hoppas att verksamheten kan återupptas på hösten.

Också föreningens bokslutsmöte är, av samma orsak, lagt på framtiden. Stadgarna föreskriver visserligen att mötet ska hållas

inom april, men rådande restriktioner och begränsningar gör det ogörligt.

Mötet sammankallas så fort det är möjligt.

Handelsgillets kansli uppdaterar kontinuerligt Gillets webbplats och Facebooksida. Där får du den färskaste infon om bland annat byggprojektet och allt annat aktuellt.

Preliminär tidpunkt för höstens aktualitetsseminarium är tisdagen den **20 oktober klockan 16.00**. Notera det i kalendern redan nu!

Arrangörer är, som vanligt, Handelsgillet i Helsingfors, Ekonomiska Samfundet i Finland och Svenska handelshögskolan.

Seminarier hålls på Hanken.

Nya medlemmar

Styrelsen har antagit följande nya medlemmar till Handelsgillet:
Henri Gallen, Niklas Gallen och Olli Juhani Koskimies.

HANDELSGILLET GRATULERAR

Hagman Bror, övermaskinmästare
80 år 2 maj

Holmström Harry, ekonom
60 år 3 maj

Kullberg Sven-Olof, DE
90 år 15 maj

Forsberg Leif-Erik, CGR-revisor
70 år 17 maj

Winqvist Patrik, ing.
70 år 18 maj

Palmberg Rudy, merkonom
80 år 25 maj

Sundström Sven, DE
80 år 26 maj

Björkbom Tom
75 år 27 maj

Jakas Torbjörn, DE
70 år 27 maj

Aminoff Henrik, DE
75 år 27 maj

Häggström Leif, DE
80 år 28 maj

Montonen Pekka, pens.
70 år 30 maj

Köhler Tomas, stud.
30 år 1 juni

Hannelius Bengt O.,
privatföretagare
85 år 4 juni

Lindberg Yngve
80 år 6 juni

Malmelin Per-Erik, socialråd
100 år 8 juni

Lindroos Sam
60 år 11 juni

Maunula Roger, konsult
80 år 12 juni

Westerholm Mats
70 år 14 juni

Posti Green

Byggföretag

Nikkilän Huolto Oy
tfn 0400 202 090

Förpackning

Oy Dahlberg & Co Ab
www.dahlberg.fi

Takarbeten

Solvikin Kattohuolto Oy
erik.ettala@
solvikinkattohuolto.fi
tfn 040 579 819

Havets delikatesser

Frisch Haus Finland Oy
www.ayriaistukku.fi

Annonsförsäljning för Gillebladet

Tilininurkka Ky, Bo Gerkman
tfn 0400 449 724
bo.gerkman@tilininurkka.fi

Niclas Nyberg
tfn 040 830 1829
niclas.nyberg85@gmail.com

Oy K-O Nyman Consulting Ab

VVS planering
och övervakning
Teuvo Pakkalavägen 4,
00400 Helsingfors
tfn +358 045 806 535

Svenska småbruk och egna hem Ab

PB 35, 10211 Ingå, Ola Westmansallé 5
tfn (09) 644 761, 0400-477 008
www.smabruk.fi